

Goda råd till dig som vistas i områden med varg

Den skandinaviska vargen är vanligtvis skygg och möten mellan människa och varg är ganska ovanliga. Vargen har både skarp hörsel och ett gott luktsinne och undviker oftast kontakt med människor. Vill du undvika möten med varg kan du prata eller sjunga lite.

I denna folder hittar du en del fakta och några goda råd som kan vara bra att följa om du vill undvika möten med varg.

Spårtecken

Foto: Åke Aronsson

Spårlöpor efter två vargar.
Slutna tassar på hårt underlag.
Framföt 9-11 cm.
Bakföt 8-10 cm.

Spårstämplor efter två vargar. Stämplor från bakfötterna överst och därunder framfötsstämplarna.

Viltskadecenter
Grimsö Forskningsstation
730 91 Riddarhyttan · Tel 0581-920 70
hemsida: www.viltskadecenter.se

Tryck: Centrumtryck Mora AB, 2012.

Valparna föds i lyan

Vargparet gräver flera lyor. I en av dessa föder tiken 4-5 ungar efter 63 dagars dräktighet. Detta brukar inträffa i månadsskiftet april-maj. Den lya som till slut väljs för att föda ungarna i grävs ibland inte förrän dagen före födseln. Valparna diar tiken under ca 8 veckor. De första veckorna håller sig tiken kring lyan där valparna finns. Vid 8-10 veckors ålder kan valparna röra sig mer fritt. Vargfloeken lämnar då lyan och flyttar runt på olika mötesplatser. Dessa mötesplatser förläggs ofta i anslutning till ett slaget byte.

Utvandring

Mellan ett och två års ålder vandrar ungarna ut från sitt födelserevir. De kan då gå långa sträckor för att hitta en partner och bilda ett eget revir. Somliga vargar vandrar en tid och börjar sedan själva markera ett revir i väntan på att någon skall hitta dem. Denna strategi är vanligare hos tikar än hos hanar. Den längsta vandring som dokumenterats i Skandinavien företog en sändarförsedd varg från Hedmark i Norge. Vargen vandrade drygt 110 mil fågelvägen till norra Finland.

Foto: Anders Björklund

Föda

I de områden där den skandinaviska vargstammen idag har sin huvudsakliga utbredning dominerar älgen vargarnas diet. En ensam varg kan döda en fullvuxen älg, men det är inte riskfritt för vargen. Det händer att älgar skadar eller dödar vargar genom sparkar. Därför är det kanske inte så konstigt att vargar i områden med mycket rådjur föredrar dessa som byten framför älgarna. Vargarna äter också bäver, grävling och skogsfågel.

Foto: Anders Björklund

Skador på tamdjur och hundar

Under åren 2009, 2010, 2011 har antalet vargangripna tamdjur utanför renskötselområdet varierat mellan 200 och 500 per år. I några fall har även nöt angripits. För häst finns endast ett fall dokumenterat. Skador kan för det mesta förebyggas effektivt med hjälp av elstängsel. Den nedersta tråden bör inte sitta mer än 30 cm ovanför marken eftersom vargen hellre försöker krypa under trådarna än hoppa över dem. 30-50 hundar skadas eller dödas varje år efter konfrontationer med varg. (framför allt jakthundar) Att förebygga dessa skador är svårt. Utprovning av olika skydd för hundar pågår.

Mer information finns på www.viltskadecenter.se.

Om du möter en varg

Foto: Anders Björklund

Är vargen farlig?

Många människor funderar över vargens farlighet och undrar om de måste bete sig på något speciellt sätt om de skulle möta en. Vargars beteende gentemot människor i olika situationer världen över har hittills inte dokumenterats på ett vetenskapligt sätt, men det kan ändå vara värdefullt att redovisa det vi vet idag, även om informationen kanske ändras då vi lärt oss mer.

Den skandinaviska vargen är vanligtvis skygg och möten mellan människa och varg är ganska ovanliga. Vargen har både skarp hörsel och ett gott luktsinne och undviker oftast kontakt med människor. Vargen är dock ett stort rovdjur och kapabel att döda en människa. Risker är dock ytterst liten i Skandinavien – senast detta skedde i Sverige var 1820 och det rörde sig då om en halvtam varg i Gästrikland. Angrepp på människor under det senaste århundradet har i modern tid skett i andra delar av världen, där vargens levnadsbetingelser på många sätt skiljer sig från dem i Sverige. I samband med dessa angrepp har ofta en av följande faktorer legat till grund: rabies, närmast total avsaknad av bytesdjur eller inmatade vargar. Precis som björnar kan vargar lära sig att associera människor och bebyggelse med mat. Detta kan leda till att vissa individer börjar uppträda mycket oskyggt. Vargar och andra rovdjur skall därför *aldrig* matas.

Om du möter en varg...

Att få se en varg är ovanligt – även i ett vargrevir. Om du möter en varg och den blir medveten om dig ger sig vargen normalt av, oftast på ett närmast sävligt sätt.

Om vargen inte ger sig av och du upplever situationen som obehaglig ska du tänka på följande:

- Skulle vargen befinna sig i närheten av bebyggelse (d.v.s. inom 100 m från t.ex. hus) är det en fördel om vargen upplever situationen som obehaglig. Detta kan du åstadkomma genom att gå/springa mot vargen och till exempel ropa, skjuta i marken eller på annat sätt väsnas.
- Om vargen mot all förmodan skulle angripa ska du slå och sparka så mycket du kan.

Vargar vid ett byte

Det finns inget som tyder på att ett slaget byte skulle utlösa ett aggressivt beteende hos varg, oavsett om det gäller vilda bytesdjur eller dödade tamdjur.

Foto: Stefan Quimth

Om du har en hund...

Närvaron av en hund kan få vargar att övervinna en del av sin skygghet för människor. I vissa fall kan de då komma bara någon meter ifrån en människa. Personer som har befunnit sig i denna situation har uppfattat det som om vargarna är så koncentrerade på hunden att de närmast ignorerar närvaron av en människa. Om du möter en varg då du är ute med din hund gäller detsamma som vid andra vargmöten. Om vargen mot förmodan skulle angripa ska du uppträda på samma sätt som om du mötte en stor lösspringande hund. Försök alltså inte att gå emellan utan släpp lös hunden och kasta något mot vargen.

Utbredning och antal

Vargen är spridd över stora delar av norra halvklotet. År 2011 fanns omkring 300 vargar i Sverige och något färre i Finland. De flesta skandinaviska vargar finns i Svealand och angränsande delar av Norge.

Vargstammen ökar för närvarande både i antal och utbredning. Utvandrande ungvargar kan i dag påträffas i alla delar av Skandinavien. Vargar är mycket anpassningsbara och kan förmodligen bilda revir i stort sett var som helst i Skandinavien.

Utseende

Medelvikten för en skandinavisk vargtik är 40 kg och för en hane 50 kg. En vargtik upplevs storleksmässigt något större än en schäferhund. En varghane är oftast mycket större och framförallt högre med en mankhöjd på 80-90 cm. Grundfärgen är grågul med ett mörkare parti över ryggen. Karaktäristiskt för skandinaviska vargar är den beigegula eller rostgula färgen på benen, den svarta svanspetsen samt ett vitt fält runt munnen som aldrig sträcker sig upp över ögonen (vilket det ofta gör på t.ex. Siberian Husky).

Foto: Anders Björklund

Vargar lever i flock

Familjegruppen består av både hanen och honan (föräldraparet) samt deras valpar. Vanligtvis lämnar valparna familjen när de är mellan ett och två år gamla, men vissa valpar kan stanna kvar hos föräldrarna ytterligare ett eller ett par år innan de ger sig av. Vargflocken är således en familjegrupp bestående av föräldrar och valpar från en eller flera årskullar. Vargarna i flocken kan ibland gå i flera mindre grupper inom reviret.

Revirhävdande

Ett genomsnittligt skandinaviskt vargrevir är omkring 10 kvadratmil stort. Revirets gränser upprätthålls av föräldraparet genom spillnings-, urin- och krafsmarkeringar. Troligen fyller även ylandet en revirhävdande funktion. Främmande vargar som kommer in i ett etablerat vargrevir jagas ofta ut eller dödas.

Brunst under vintern

Vargtiken löper, till skillnad från de flesta hundtikar, bara en gång om året. Löptiden kan börja i slutet av december och pågå fram till början av mars. Högbrunsten (då tiken är mottaglig för parning) inträffar i månadsskiftet februari-mars. Den vuxna hanen och tiken går under högbrunsten ofta för sig själva.